

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 11/2017 Dosar nr. [347/1/2017](#)

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 479 din 26/06/2017

Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție -
președintele completului
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Ionuț Matei - judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală
Rodica Cosma - judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală
Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală

Pe rol pronunțarea deciziei în soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Timișoara, Secția penală, prin Încheierea din data de 27 ianuarie 2017, în Dosarul nr. 9.349/325/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: "în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal".

Dezbaterile pe fondul sesizării au avut loc la termenul din data de 29 martie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă, fiind consemnate în încheierea de amânare a pronunțării de la acea dată, parte integrantă din prezenta, când instanța, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea deciziei la data de 12 aprilie 2017, dată la care, în aceeași compunere, a decis următoarele:

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data de 27 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 9.349/325/2016, Curtea de Apel Timișoara - Secția penală, în baza art. 476 alin. (1) raportat la art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție pentru dezlegarea unei chestiuni de drept privind interpretarea dispozițiilor art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal, respectiv în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin Sentința penală nr. 341 din 24 octombrie 2016, pronunțată de Judecătoria Deta în Dosarul nr. 9.349/325/2016, s-a dispus, printre altele, achitarea inculpatului C. I. I., în baza art. 396 alin. (5) din Codul de procedură penală raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, pentru

săvârșirea infracțiunilor de "punerea în circulație sau conducerea unui vehicul neînmatriculat" și "conducerea unui vehicul fără permis de conducere", prevăzute de art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Pentru a pronunța această sentință, judecătoria a reținut că, în data de 13.05.2015, în jurul orelor 18.00, inculpatul C. I. I. a condus, fără a poseda permis de conducere pentru vreo categorie, tractorul UTB-U650 cu seria UZTU06502S5257255, cu numerele de înmatriculare TM-04-JSG, care nu figura în baza de date, fiind radiat de drept din circulație, și care tracta o remorcă tip cisternă ce nu avea aplicate numere de înmatriculare și înregistrare.

S-a apreciat că faptele inculpatului de a conduce tractorul fără a poseda permis de conducere și fără ca acesta să fie înmatriculat nu sunt prevăzute de legea penală, deoarece, potrivit art. 334 alin. (1) din Codul penal, se pedepsește punerea în circulație sau conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau a unui tramvai neînmatriculat sau neînregistrat, potrivit legii.

Potrivit art. 335 alin. (1) din Codul penal, "conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește".

În Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, la art. 6 pct. 6 și pct. 30 sunt definite autovehiculul și tractorul agricol sau forestier.

Astfel, se prevede că autovehiculul este orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drumuri pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor.

Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Tractor agricol sau forestier este orice vehicul cu motor care circulă pe roți sau pe șenile.

În reglementarea anterioară modificării aduse prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 reglementa separat noțiunea de autovehicul, tractor și tractor rutier. În nota de fundamentare a Ordonanței Guvernului nr. 21/2014 s-a arătat că tractoarele rutiere sunt considerate autovehicule în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 în cadrul mai multor articole, definirea termenilor făcându-se potrivit Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006. În acest act european sunt definite vehiculele anterior menționate ca fiind două categorii separate și, ca urmare, tractoarele agricole sau forestiere sunt excluse din categoria autovehiculelor.

Din cauza faptului că definiția tractorului prezintă o valență extinsă față de textul indicat prin directiva sus-menționată, precum și a faptului că definiția tractorului agricol sau forestier nu este în mod adecvat expusă, s-a arătat că se impune revizuirea modului de transpunere a acestor termeni pentru a asigura claritate și coerență în vederea atingerii scopului prevăzut de Directiva 2006/126/CE a Parlamentului European. Ca atare, s-au modificat categoriile de la "autovehicul", "tractor" și "tractor rutier" la "autovehicul" și "tractor agricol sau forestier".

În speța de față, tractorul condus de către inculpat nu se încadrează în categoria autovehiculelor, ci în categoria tractoarelor agricole și forestiere. Legiuitorul, la elaborarea Codului penal, nu a înțeles să sancționeze și conducerea pe drumurile publice a unui tractor neînmatriculat și fără a poseda permis de conducere. Atunci când a înțeles să sancționeze conducerea oricărui fel de vehicul, în anumite circumstanțe, a folosit sintagma "conducerea pe drumurile publice a unui vehicul", așa cum se prevede la art. 335 alin. (2), art. 336 alin. (1) și art. 337 alin. (1) din Codul penal.

În același sens s-a arătat că, în reglementarea contravențiilor în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, cu modificările ulterioare, atunci când legiuitorul a vrut să sancționeze și fapte legate de conducerea unui tractor agricol sau forestier, a făcut-o în mod expres, arătând, spre

exemplu, la art. 100 alin. (1) pct. 6, pct. 7, art. 101 alin. (1) pct. 1 că se sancționează, constituind contravenție, "conducerea unui autovehicul și tractor agricol sau forestier". Alteori, când nu a înțeles să sancționeze și fapta conducătorului unui tractor s-a folosit sintagma "conducerea unui autovehicul", spre exemplu la art. 99 alin. (1) pct. 1, pct. 17. În fine, atunci când a dorit să sancționeze fapta conducătorului oricărui vehicul, s-a folosit sintagma "conducerea pe drumurile publice a vehiculelor", spre exemplu, la art. 99 alin. (1) pct. 7, pct. 16, pct. 17, pct. 18 ori art. 101 alin. (1) pct. 3 și 17 etc.

Așadar, neincluzând în conținutul art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal sintagma "tractor" ori "tractor agricol sau forestier", rezultă că legiuitorul nu a înțeles să sancționeze această faptă.

În situația în care s-ar interpreta legea în sensul că se subînțelege că tractorul condus de inculpat s-ar încadra în conținutul acelor infracțiuni sau asimilându-l categoriei "autovehicul", contrar dispozițiilor exprese ale excluderii din art. 6 pct. 6 teza finală din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, instanța ar adăuga la lege, atribut care, conform art. 61 alin. (1) din Constituția României, revine Parlamentului, ca unică autoritate legiuitoare, cu consecința încălcării principiului separației și echilibrului puterilor legislative, executive și judecătorească consacrat în art. 1 alin. (4) din Constituția României.

Împotriva acestei soluții a declarat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria Lugoj, criticând soluția de achitare dispusă în baza art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală și susținând, în esență, că, față de finalitatea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, se poate constata că tractorul agricol sau forestier are ca funcție principală utilizarea sa în cadrul exploatărilor agricole sau forestiere, iar ca funcție secundară acesta servește la transportul pe drum al persoanelor sau mărfurilor ori la tractarea vehiculelor utilizate pentru transport. Este adevărat că nu este considerat autovehicul tractorul folosit în aceste condiții, respectiv în exploatările agricole sau forestiere ori la transportul pe drum, în sensul de cale de acces care nu este supusă regimului circulației, pentru că nu este un drum public. Pentru a se deplasa însă pe drumul public, tractorul trebuie condus de o persoană care deține permis de conducere și, totodată, tractorul trebuie să fie înregistrat; practic, prin folosirea sa pe un drum public, tractorul își pierde calitatea de a nu fi considerat autovehicul, acesta devenind asimilat autovehiculelor.

Cu privire la această interpretare s-a invocat utilitatea formulării unei sesizări a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea chestiunii de drept.

III. Punctul de vedere al procurorului și al părții asupra chestiunii de drept sesizate:

Reprezentantul Ministerului Public a arătat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru că, în opinia sa, soluția în cauză depinde de interpretarea art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal, respectiv în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat potrivit legii sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere realizează latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Inculpatul, legal citat, nu a fost prezent pentru a exprima un punct de vedere.

IV. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Instanța de apel a constatat admisibilitatea sesizării, potrivit art. 475 din Codul de procedură penală, arătând că este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, potrivit art. 408 și următoarelor din Codul de procedură penală, că problema de drept are caracter de noutate, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție nu a mai statuat asupra acesteia printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea prezentei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei, chestiunea de drept vizând tipicitatea infracțiunilor obiect al judecății, prevăzute de art. 334 alin. (1)

și art. 335 alin. (1) din Codul penal.

S-a arătat că problema de drept vizează interpretarea dispozițiilor art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal, respectiv în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Instanța a constatat că art. 6 pct. 6 și pct. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 (prin care se transpune Directiva 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006), modificare în urma căreia tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule.

Art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal incriminează punerea în circulație sau conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau a unui tramvai neînmatriculat sau neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere, deși ambele articole folosesc în denumirea marginală noțiunea de vehicul, și nu pe cea de autovehicul: "Punerea în circulație sau conducerea unui vehicul neînmatriculat", respectiv "Conducerea unui vehicul fără permis de conducere".

S-a arătat că, pornind de la cele învederate prin apelul Parchetului de pe lângă Judecătoria Deta, în privința asimilării tractorului agricol sau forestier unui autovehicul în situația în care acesta este condus pe drumurile publice, anumite aspecte ridică semne de întrebare:

Astfel, deși în urma redefinirii termenilor prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, tractoarele agricole sau forestiere nu mai sunt considerate autovehicule, justificând astfel concluzia că această categorie de vehicule este scoasă din sfera de incriminare a art. 335 alin. (1) din Codul penal, dispozițiile din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevăd, și în urma modificării prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, obligativitatea deținerii unui permis corespunzător pentru conducerea tractoarelor agricole sau forestiere.

Art. 20 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, prevede că, "Pentru a conduce pe drumurile publice autovehicule, tramvaie ori tractoare agricole sau forestiere, conducătorii acestora trebuie să poseze permis de conducere corespunzător", iar art. 23 alin. (1) din același act normativ prevede că "dreptul de a conduce un autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai pe drumurile publice îl are numai persoana care posedă permis de conducere valabil, corespunzător categoriei din care face parte vehiculul respectiv, sau dovada înlocuitoare a acestuia cu drept de circulație".

De asemenea, în anexa nr. 1 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, printre categoriile de vehicule pentru care se eliberează permisul de conducere, prevăzute la art. 20 alin. (2), se regăsește în continuare la lit. p) categoria Tr: tractoare agricole sau forestiere, iar art. 241 alin. (2) și (2¹) din același act normativ instituie cazurile specifice în care permisele eliberate pentru alte categorii (B, BE, C sau CE) sunt valabile și pentru categoria Tr.

În continuare, se observă că art. 335 alin. (2) din Codul penal incriminează conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană al cărei permis de conducere este necorespunzător categoriei sau subcategoriei din care face parte vehiculul respectiv ori al cărei permis i-a fost retras sau anulat ori căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendat sau care nu are dreptul de a conduce autovehicule în România.

În consecință, deși art. 335 din Codul penal, la alin. (1), folosește noțiunea de autovehicul pentru incriminarea conducerii pe drumurile publice fără permis de conducere, la alin. (2) folosește

noțiunea de vehicul, incriminând conducerea pe drumurile publice a unui vehicul cu permis necorespunzător categoriei sau nevalabil sau cu dreptul de a conduce autovehicule în România suspendat.

Prin urmare, aparent nu este incriminată conducerea pe drumurile publice a unui tractor de către o persoană care nu posedă permis de conducere pentru nicio categorie, în schimb este incriminată o faptă mai puțin gravă, respectiv conducerea pe drumurile publice a unui tractor de către o persoană cu permis nevalabil pentru categoria Tr. [cu referire la art. 24¹ alin. (2) și (2¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002] sau al cărei permis i-a fost retras sau anulat.

O asemenea concluzie, bazată doar pe folosirea diferită a noțiunilor de vehicul și autovehicul, nu și pe categoria de drum pe care respectivul vehicul este folosit, nu pare însă a fi susținută de chiar definiția tractorului agricol sau forestier, definiție care are drept criteriu central funcția acestui vehicul de a fi utilizat în exploatarea agricolă ori forestieră.

Astfel, conform art. 6 pct. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, reprezintă tractor agricol sau forestier orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea pe drum a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară.

La art. 6 pct. 6 din același act normativ este definit autovehiculul ca orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Troleibuzele sunt considerate autovehicule.

Se observă astfel că diferența esențială între autovehicul și tractor agricol sau forestier o reprezintă funcția de transport al persoanelor sau mărfurilor pe drum, funcție pe care tractorul agricol sau forestier nu o are decât în mod secundar.

Or, în situația în care un asemenea tractor agricol sau forestier nu este utilizat conform funcției sale principale, în exploatarea agricolă ori forestieră, ci conform funcției sale secundare, respectiv pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum, în momentul în care este condus pe drumurile publice, se pune problema dacă acesta nu devine asimilat cu un autovehicul. Aceasta întrucât, fiind folosit cu funcția specifică autovehiculului, dispăre diferența esențială care justifică exceptarea tractorului agricol și forestier din categoria autovehiculelor.

Prin urmare, constatând admisibilitatea procedurii conform art. 475 din Codul de procedură penală, în baza art. 476 alin. (1) raportat la art. 475 din Codul de procedură penală, instanța de apel a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție pentru dezlegarea unei chestiuni de drept privind interpretarea dispozițiilor art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal, respectiv în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

V. Punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele de judecată arondate acestora

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

Au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție toate curțile de apel;

comunicările respective au vizat și opinia unora dintre instanțele aflate în raza de activitate a acestor curți.

Opinia majoritară, exprimată de Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Pitești și Curtea de Apel Ploiești, a fost în sensul că conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal, în măsura în care acesta este utilizat conform funcției sale secundare, pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drumul public, devenind asimilat autovehiculului, iar nu în exploatarea agricolă sau forestieră, conform funcției sale principale.

Opinia minoritară, exprimată de Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Oradea, Tribunalul Mureș, Judecătoria Rupea, Judecătoria Reghin și Judecătoria Miercurea-Ciuc, a fost în sensul că, potrivit art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. În considerarea acestui text de lege, fapta de a conduce un tractor agricol sau forestier pe drumurile publice, fără să fie înmatriculat sau înregistrat conform legii, nu îndeplinește condițiile de tipicitate ale faptei prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, deoarece acest text impune ca făptuitorul să conducă un autovehicul, iar tractorul agricol sau forestier nu este autovehicul, conform art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002. S-a arătat că conducerea unui tractor agricol sau forestier pe drumurile publice de către o persoană ce nu posedă permis de conducere constituie infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal, având în vedere că acest text de lege nu condiționează existența infracțiunii de conducere a unui autovehicul, ci a unui vehicul.

VI. Examenul jurisprudenței

1. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Curtea Constituțională a României a pronunțat, în Dosarul nr. 381D/2016, Decizia nr. 224 din 4 aprilie 2017, prin care s-a statuat că soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal, care nu incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, fără permis de conducere, este neconstituțională. Prin aceeași decizie, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție:

La nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul prezentei sesizări, nu a fost identificată jurisprudență relevantă.

3. Jurisprudența instanțelor judecătorești

Hotărâri judecătorești în materia solicitată au fost înaintate de următoarele instanțe: Judecătoria Roman, Judecătoria Brașov, Judecătoria Sfântu Gheorghe, Judecătoria Cornetu, Judecătoria Oltenița, Judecătoria Târgu Bujor, Judecătoria Făurei, Judecătoria Satu Mare, Judecătoria Târgu Lăpuș, Judecătoria Rădăuți, Judecătoria Suceava, Judecătoria Caransebeș, Judecătoria Reșița, Judecătoria Buzău, Curtea de Apel Galați și Curtea de Apel Cluj.

VII. Opinia specialiștilor consultați

Specialiștii Departamentului de drept public din cadrul Facultății de Drept a Universității "Lucian Blaga" din Sibiu au transmis Înaltei Curți de Casație și Justiție următoarele opinii:

Opinie conf. univ. dr. Ion Poiană

S-a arătat că textul art. 334 alin. (1) din Codul penal incriminează doar conducerea pe drumurile publice a autovehiculelor sau tramvaielor, neincluderea tractoarelor agricole ori forestiere fiind fără dubiu. Deși s-a arătat că excedează chestiunii de drept în dezbatere, s-a exprimat opinia că speța

supusă judecății include ca faptă în sfera ilicitului penal doar tractarea unei remorci (cisternă) neînmatriculată sau neînregistrată, incriminată de art. 334 alin. (3) din Codul penal.

Referitor la încadrarea juridică a faptei supuse judecății, de conducere a unui vehicul pe drumurile publice, prevăzută de art. 335 din Codul penal, s-a arătat că:

- textul alin. (1) al art. 335 din Codul penal incriminează doar fapta de a conduce pe drumurile publice un autovehicul sau tramvai;

- textul alin. (2) al art. 335 din Codul penal incriminează doar fapta unui deținător de permis de conducere auto, legiuitorul neincluzând în textul alin. (2) și teza de la alin. (1) al art. 335 din Codul penal, potrivit căreia constituie infracțiune "conducerea pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care nu posedă permis de conducere".

Dacă în cazul infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (1) din Codul penal subiect activ poate fi orice persoană care conduce pe drumurile publice un autovehicul ori tramvai și care nu posedă permis de conducere, în situația faptelor incriminate de art. 335 alin. (2) din Codul penal, subiect activ nu poate fi decât o persoană care are calitatea de conducător auto (în sensul de a deține permis de conducere auto) și care conduce un vehicul pe drumurile publice: al cărei permis de conducere este necorespunzător categoriei sau subcategoriei din care face parte vehiculul respectiv; al cărei permis i-a fost retras sau anulat; căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată; care nu are dreptul de a conduce autovehicule în România.

S-a arătat că, dacă se are în vedere pericolul sporit pe care îl prezintă pentru siguranța rutieră conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol care tractează o cisternă de către o persoană care nu posedă permis de conducere, se impune o grabnică adăugare la textele art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal în scopul incriminării acestor fapte care au fost omise de către redactorii Codului penal.

Opinie asist. univ. dr. Ioana Păcurariu

S-a arătat că opțiunea de politică penală a legiuitorului este extrem de clară din perspectiva art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Textele de incriminare în discuție sunt elaborate potrivit formulării descriptive a normelor penale, aspect care implică enumerarea tuturor acțiunilor ce intră în conținutul constitutiv al infracțiunii.

Dispozițiile incidente nu comportă discuții, în raport cu existența unor clauze legale de analogie, dată fiind formularea incriminării.

Așadar, observând reglementarea completă a art. 334 alin. (1) din Codul penal și a art. 335 alin. (1) din Codul penal, se remarcă faptul că acolo unde legiuitorul a dorit incriminarea unei conduite în raport cu anumite circumstanțe a făcut-o.

Vidul legislativ surprins de Curtea de Apel Timișoara, supus interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție, este, în fapt, o problematică de analogie, și nu de interpretare a textului.

Mai mult, extinderea sferei de aplicare a textului de incriminare, în modalitatea propusă prin sesizarea formulată, conduce la încălcarea principiului legalității incriminării și pedepsei înscris în art. 1 din Codul penal și determină instanța supremă să își depășească rolul de aplicare și interpretare a legii și să își aroge rolul de a crea lege, aspect inadmisibil.

Extinderea normei de incriminare la alte ipoteze, în lipsa unor clauze legale de analogie, este interzisă pe cale de interpretare. O atare conduită ar aduce atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat.

Raportându-se în mod concret la situația supusă analizei, s-a arătat că se impun următoarele concluzii:

1. denumirea marginală a textelor art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal nu are valență juridică și probabil s-a optat pentru această denumire în condițiile în care, în

ansamblul său, textul face referire și la noțiunea mai largă de vehicul ori alte mijloace cu care se poate comite fapta (remorca);

2. obligativitatea deținerii permisului de conducere pentru un vehicul nu determină concluzia că acesta devine autovehicul sau este asimilabil autovehiculelor ori că în mod automat această obligație determină incidența art. 335 alin. (1) din Codul penal;

3. legiuitorul a incriminat și distinge clar între faptele care se comit prin intermediul unui vehicul, respectiv autovehicul, reglementând expres situațiile care implică săvârșirea faptei prin conducerea unui tramvai;

4. lipsa punerii în acord a modificărilor survenite în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 cu Codul penal este, din nou, o opțiune de politică penală;

5. asimilarea tractorului agricol sau forestier autovehiculelor este nelegală în raport cu art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, astfel cum a fost modificată și completată, și reprezintă adăugare la lege, incompatibilă cu art. 1 alin. (4) din Constituția României;

6. o soluție de interpretare în sensul asimilării tractorului agricol sau forestier autovehiculului ar reprezenta în fapt consfințirea unei analogii în defavoarea acuzatului, hotărâre general obligatorie și în vădită discordanță cu principiile fundamentale ale dreptului penal. O astfel de soluție ar aduce atingere art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului, reprezentând, în fapt, o hotărâre vădit neconvențională.

Pentru aceste motive, tractorul agricol sau forestier nu poate fi asimilat autovehiculului, în raport cu art. 334 alin. (1) din Codul penal, fiind un nomen juris distinct, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier de către o persoană care nu posedă permis de conducere nu întrunește condițiile de tipicitate ale art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Opinie prof. univ. dr. Marcel Ioan Rusu

S-a considerat că, deși opinia exprimată anterior este pertinentă, nu ar trebui să fie excluse din sfera ilicitului penal persoane care conduc cele două categorii de vehicule, care prezintă pericol pe drumurile publice.

S-a arătat că, într-adevăr, nu putem să ne erijăm ca legiuitori sau să adăugăm la lege, numai că pe cale de interpretare tractorul, totuși, se mișcă, are motor, care funcționează pe aceleași principii ca și un autoturism sau autocar, autocamion etc., numai că nu este prevăzut în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Pentru aceste motive, s-a subliniat că tractorul agricol sau forestier poate fi asimilat autovehiculelor, deși nu este prevăzut în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Specialiștii Facultății de Drept din Craiova au arătat, în esență, că, dat fiind faptul că și activitățile de la art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal care implică conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier având drept funcție transportul persoanelor sau al mărfurilor pun în pericol siguranța circulației pe drumurile publice, se impune, în aceste ipoteze, asimilarea lor cu un autovehicul și, pe cale de consecință, sunt întrunite condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Specialiștii Facultății de Drept "Nicolae Titulescu" din București au arătat, în esență, că tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice este asimilat autovehiculului în interpretarea dispozițiilor art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Facultatea de Drept și Științe Administrative din Timișoara a transmis opinia prof. dr. Viorel

Pașca, care a arătat, în esență, că, în lipsa unor prevederi derogatorii, tractoarele agricole sau forestiere trebuie să fie înmatriculate pentru a circula pe drumurile publice, iar conducătorii trebuie să aibă permis de conducere corespunzător, în lipsa cărora consideră că sunt întrunite condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal.

În condițiile concrete ale comiterii faptei (de exemplu, pentru a traversa șoseaua spre a intra pe alt drum agricol sau pentru a intra la fermă) se poate aprecia asupra oportunității exercitării acțiunii penale.

VIII. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat, în temeiul art. 475-477 din Codul de procedură penală, Înaltei Curți de Casație și Justiție să dea următoarea dezlegare chestiunii de drept cu care a fost investită: "tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice este autovehicul, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat potrivit legii sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1), respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal".

IX. Dispoziții legale incidente

- art. 334 alin. (1) din Codul penal: "Punerea în circulație sau conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau a unui tramvai neînmatriculat sau neînregistrat, potrivit legii, se pedepsește cu închisoare de la unu la 3 ani sau cu amendă."

- art. 335 alin. (1) din Codul penal: "Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani."

- art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată:

"În sensul prezentei ordonanțe de urgență, expresiile și termenii de mai jos au următorul înțeles:

(...)

6. autovehicul - orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Troleibuzele sunt considerate autovehicule; (...)

30. tractor agricol sau forestier - orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară. Sunt asimilate tractorului agricol sau forestier vehiculele destinate efectuării de servicii ori lucrări, denumite mașini autopropulsate;"

X. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Analizând chestiunea de drept supusă dezlegării, judecătorul-raportor a opinat în sensul admiterii sesizării formulate de Curtea de Apel Timișoara prin care solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept puse în discuție și stabilirii că în interpretarea expresiei "autovehicul", prevăzută de art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal, raportat la art. 6 pct. 6 și pct. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînmatriculat/neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunilor prevăzute

de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv de art. 335 alin. (1) din Codul penal.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

Conform dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată", se constată că sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de textul de lege deoarece:

- un complet de judecată al Curții de Apel Timișoara, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, a constatat că există o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective; în acest sens, Curtea de Apel Timișoara este investită cu soluționarea apelului declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Lugoj împotriva Sentinței penale nr. 341 din 24 octombrie 2016 pronunțate de Judecătoria Deta;

- până în prezent, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat, printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată;

- chestiunea de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Având în vedere îndeplinirea tuturor condițiilor, astfel cum sunt prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, sesizarea ce face obiectul prezentei cauze este admisibilă.

B. Referitor la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Din examinarea sentinței rezultă că singura chestiune de drept controversată și care se solicită a fi dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție se poate rezuma la a se stabili dacă tractorul condus de inculpat pe drumurile publice (apreciat de instanțe ca fiind tractor agricol sau forestier) constituie sau nu "autovehicul" în sensul art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal.

În opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu îi revine instanței supreme competența să stabilească "în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului", motivele urmând a fi menționate ulterior, însă cu precizarea că numai legiuitorul este competent să "asimileze ceva cu altceva" în materia incriminării unor fapte [în acest sens sunt elocvente dispozițiile art. 179 alin. (2) și art. 175 alin. (2) din Codul penal, respectiv dispozițiile art. 6 pct. 6 ultima teză și pct. 30 ultima teză din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 (legiuitorul folosind expresiile: "sunt asimilate", "sunt considerate" "nu sunt considerate" etc.)].

Infrațiunile rutiere au fost preluate din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice în actualul Cod penal (Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, fiind abrogată art. 84-87 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice).

Ulterior, în anul 2014, a intervenit actul normativ care a cauzat o practică judiciară neunitară, respectiv a fost publicată Ordonanța Guvernului nr. 21 din 29 august 2014 prin care a fost modificată și completată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice.

Printre altele, acest ultim act normativ a transpus în legislația națională prevederile din Directiva 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006, aspect precizat și în nota de fundamentare la Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice.

În sinteză, printre altele, au fost redefinite noțiunile de "vehicul", "autovehicul" și "tractor", după cum urmează:

- art. 6 pct. 6. autovehicul - orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Troleibuzele sunt considerate autovehicule;

- art. 6 pct. 30. tractor agricol sau forestier - orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară. Sunt asimilate tractorului agricol sau forestier vehiculele destinate efectuării de servicii ori lucrări, denumite mașini autopropulsate;

- art. 6 pct. 31. *** Abrogat și care avea următorul conținut: pct. 31. tractor rutier - tractorul pe roți, cu cel puțin două axe, utilizat pentru executarea de lucrări, precum și pentru tractarea unor remorci folosite pentru transportul de persoane sau bunuri și care se deplasează, de regulă, pe drumul public;

- art. 6 pct. 35. vehicul - sistemul mecanic care se deplasează pe drum, cu sau fără mijloace de autopropulsare, utilizat în mod curent pentru transportul de persoane și/sau bunuri ori pentru efectuarea de servicii sau lucrări. Din examinarea conținutului art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, ulterior datei de 29.08.2014, rezultă că "vehicul" este o categorie generală care înglobează categoria "autovehicul".

Având în vedere această terminologie, prin pct. 35 din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 s-a dispus și înlocuirea, după caz, a unor expresii și termeni din conținutul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

35. În cuprinsul ordonanței de urgență, următoarele expresii și termeni se înlocuiesc după cum urmează:

a) termenul "tractor" se înlocuiește cu expresia "tractor agricol sau forestier", iar expresia "substanțe ori produse stupefiante sau medicamente cu efecte similare" se înlocuiește cu expresia "substanțe psihoactive";

b) în cuprinsul art. 6 pct. 15, art. 21 și art. 22 alin. (3) lit. b), expresiile "de autovehicule sau de tramvai" "de autovehicule sau de tramvaie", respectiv "de autovehicule și de tramvaie" se înlocuiesc cu expresia "de autovehicule, de tractoare agricole sau forestiere ori de tramvaie";

c) în cuprinsul art. 8, art. 106 alin. (1) și art. 125 lit. c), expresiile "autovehicul și tramvai" și "autovehicule și tramvaie" se înlocuiesc cu expresia "autovehicul, tractor agricol sau forestier și tramvai" sau "autovehicule, tractoare agricole sau forestiere și tramvaie", după caz;

d) în cuprinsul art. 9 alin. (1) și (6), art. 22 alin. (4), art. 25 alin. (2), art. 35 alin. (6), art. 36 alin. (1), art. 40, art. 44 alin. (2), art. 80 alin. (1), art. 82 alin. (6), art. 99 alin. (1) pct. 4, 8 și 12, art. 100 alin. (1) pct. 5, 6, 7 și 13, art. 101 alin. (1) pct. 1, 4, 10 și 11, art. 102 alin. (1) pct. 19, 20 și 29, art. 103 alin. (1) partea introductivă și alin. (8), art. 108 alin. (1) lit. a) pct. 1 și 9 și lit. c) pct. 4 și 5, art. 112 alin. (1) lit. m), n) și x), art. 122 lit. h) și art. 131, termenul "autovehicule"/"autovehicul"/"autovehiculelor" se înlocuiește cu expresia "autovehicule și tractoare

agricole sau forestiere"/"autovehicul și tractor agricol sau forestier"/"autovehiculelor și tractoarelor agricole sau forestiere", după caz;

e) în cuprinsul art. 22 alin. (1), (2) și (6), art. 23 alin. (1), (2) și (31) teza întâi, art. 25 alin. (1), art. 28, art. 78, art. 99 alin. (2), art. 100 alin. (2) și alin. (3) partea introductivă și lit. b), art. 101 alin. (2) și alin. (3) partea introductivă, art. 102 alin. (2) și alin. (3) partea introductivă, art. 103 alin. (1) lit. c), alin. (11) și (2), art. 106 alin. (2), art. 108 alin. (1) partea introductivă, art. 111 alin. (1) lit. d) și alin. (4), art. 112 alin. (1) lit. l), art. 119 și art. 122 lit. q), expresiile "autovehicul sau tramvai", "autovehicule sau tramvaie" și "autovehicule ori tramvaie" se înlocuiesc cu expresia "autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai" ori "autovehicule, tractoare agricole sau forestiere ori tramvaie", după caz;

f) în cuprinsul art. 82 alin. (1), (2), (4), expresia "autovehicule și remorci" se înlocuiește cu expresia "autovehicule, tractoare agricole sau forestiere și remorci".

Expresia/Termenul "autovehicul sau a unui tramvai" din cuprinsul art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal nu a fost "înlocuită" cu o altă expresie/termen, incriminările fiind deja preluate anterior în Codul penal actual.

Pe cale de consecință, având în vedere că expresia/termenul "autovehicul sau a unui tramvai" din cuprinsul art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal nu a fost modificată, se poate deduce fie că voința legiuitorului a fost în sensul ca incriminările să se refere exclusiv la "autovehicul", fie că este doar o necorelare a dispozițiilor legale.

În soluționarea chestiunii de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție trebuie însă, obligatoriu, să aibă în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv jurisprudența Curții Constituționale a României cu privire la accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea normelor prin care se incriminează fapte (adică acele fapte care sunt considerate infracțiuni).

În art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului este consacrat principiul legalității infracțiunilor și pedepselor. Același articol impune, totodată, și ca legea penală să nu fie aplicată în mod extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu prin analogie. În consecință, legea penală trebuie să definească în mod clar infracțiunile și să stabilească clar pedepsele pentru acestea.

Această condiție este îndeplinită atunci când cetățeanul poate ști, plecând de la textul unei norme penale și, la nevoie, cu ajutorul interpretării date de instanțe, care sunt actele de conduită (acțiuni sau inacțiuni) care îi pot atrage răspunderea penală.

Dreptul intern este conform acestor principii, elocvente fiind dispozițiile art. 1 și 2 din Codul penal.

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (cauzele Hashman și Harrup contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 1999, Soros contra Franței, 2011, Karademirci contra Turciei, 2005, Iordachi și alții contra Moldovei, 2009, Sunday Times contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 1979, Rekvenyi contra Ungariei, 1999, Rotaru contra României, 2000, Damman contra Elveției, 2005, Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României, Hotărârea din 24 mai 2007) și a Curții Constituționale a României (deciziile nr. 1.470 din 2011, 1.483 din 2011, 453 din 2008, 710 din 2009, 189 din 2006, 61 din 2007 etc.), dar și în doctrina juridică și în jurisprudența națională s-a arătat că, pentru ca o normă să poată fi considerată lege, se cer a fi îndeplinite următoarele 3 condiții: accesibilitatea normei, claritatea și previzibilitatea normei. Astfel, s-a menționat, în primul rând, existența obligației statelor de a adopta norme de incriminare enunțate în termeni suficient de clari pentru a li se asigura previzibilitatea.

De asemenea, în mod constant s-a arătat că, pe lângă condiția ca legile penale să fie clare, ele trebuie și să fie interpretate în sens strict, mai ales în cazul celor de incriminare a faptelor. Această condiție impune, în primul rând, sancționarea penală a unei fapte numai dacă se încadrează într-un text al unei legi penale. O a doua cerință se referă la faptul că, deși Curtea Europeană a Drepturilor Omului și logica sistemului judiciar recunosc judecătorilor o anumită putere de apreciere, adică o

marjă de interpretare a normei de drept penal substanțial, dreptul penal funcționează după regula interpretării stricte a legii care incriminează fapte, judecătorul, în domeniul dreptului penal substanțial, cu referire la normele de incriminare, dispune de o marjă de interpretare extrem de restrânsă, acestuia fiindu-i interzis să extindă definiția unor infracțiuni pentru a include, în conținutul acestora, noi fapte sau alte fapte care nu au fost avute în vedere de legiuitor la elaborarea normei de incriminare. Astfel, art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului interzice "falsa interpretare" (ipoteza în care judecătorul, sub acoperirea unei aparente interpretări a textului legal, decide ca acesta să se aplice dincolo de limitele stabilite de legiuitor), adică extinderea domeniului aplicabilității normei de drept penal, întrucât o astfel de interpretare ar conduce la o prea mare incertitudine asupra domeniului incident al normei penale. Pe de altă parte, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar, și anume principiul încrederii legitime. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene, principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă; de asemenea, impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice, stabilitatea regulilor instituite prin acestea (cauzele *Facini Dori v. Recre*, 1994, *Foto-Frost v. Hauptzollant Lubeck.Ost*, 1987).

În consecință, Înalta Curte constată că cele două texte de lege [art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal - obiect al sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție], care se referă la "autovehicul", nu îndeplinesc cerințele de accesibilitate, claritate și previzibilitate pentru ipoteza conducerii pe drumurile publice a unui "tractor agricol sau forestier", astfel că - de lege lata - nu se poate stabili, de o manieră care, pe de o parte, să nu constituie o încălcare a principiului separației puterilor în stat, iar, pe de altă parte, să nu încalce jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale a României deja menționată, că persoana care conduce pe drumurile publice un tractor agricol sau forestier conduce "un autovehicul" și, deci, săvârșește infracțiunile prevăzute de art. 334 alin. (1), respectiv de art. 335 alin. (1) din Codul penal.

O dovadă în acest sens o reprezintă diversitatea opiniilor exprimate în scris de instanțe, jurisprudența neunitară și opiniile diverse exprimate de specialiști.

Înalta Curte apreciază, în sensul celor statuate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și Curții Constituționale a României, că, în lipsa unor criterii legale care să permită delimitarea dintre "tractorul agricol sau forestier" utilizat în virtutea funcției principale ("puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră") și "tractorul agricol" utilizat în virtutea funcției secundare ("utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor"), nu pot fi stabilite criterii jurisprudențiale, astfel cum au fost evidențiate în jurisprudența deja menționată sau în opiniile exprimate de instanțe.

Aceste criterii jurisprudențiale - care ar atrage incriminarea faptei - nu au caracter previzibil și obiectiv, fiind chiar subiective ori relative, deoarece sunt lăsate la aprecierea judecătorului, de la caz la caz, ceea ce ar afecta grav predictibilitatea aplicării normei penale de incriminare. Au fost propuse criterii jurisprudențiale care să permită "asimilarea tractorului agricol sau forestier" cu "autovehiculul" ori criterii care să susțină "tipicitatea faptei" cu cea incriminată în art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal:

- legiuitorul nu mai folosește expresia de "autovehicul", ci de "vehicul" [argument eronat, deoarece, chiar dacă "textul marginal" al infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) și art. 335 alin. (1) din Codul penal conține noțiunea "vehicul", în cuprinsul alineatelor fiecărui text incriminator se folosesc, după caz, termenii "autovehicul" și "vehicul"];

- tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului (judecătorul nu poate proceda la "asimilare", ci numai legiuitorul, cum, de altfel, a făcut în art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 "Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Troleibuzele sunt considerate autovehicule");

- persoana a condus tractorul pe drumurile publice, pe o distanță mare, tractorul folosit își pierde această calitate, de a nu fi considerat autovehicul, fiind folosit și condus pe drumurile publice, și nu în mod ocazional (distanță mare - criteriu relativ, subiectiv, imprevizibil ce ține de aprecierea judecătorului, de la caz la caz);

- tractorul agricol sau forestier nu este utilizat conform funcției sale principale (în exploatarea agricolă ori forestieră), ci conform funcției sale secundare, respectiv pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum; în momentul în care este condus pe drumurile publice acesta devine asimilat cu un autovehicul (criteriu care presupune "stabilirea pe o anumită durată de timp" a modului de utilizare a tractorului agricol sau forestier, iar nu fapte singulare);

- tractorul agricol sau forestier este condus în afara exploatațiilor agricole, forestiere, industriale etc., respectiv pe drumurile publice, fiind utilizat pentru transportul mărfurilor sau persoanelor sau pentru tractarea vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor; acesta constituie autovehicul în sensul art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 (criteriu care presupune totală ignorare a modului de utilizare a tractorului agricol sau forestier în virtutea funcției sale principale, absolutizând chiar o singură faptă izolată de utilizare în virtutea funcției sale secundare).

De altfel, chiar legiuitorul, prin definiția "tractorului agricol sau forestier", acceptă că acest vehicul este caracterizat prin ambele funcții, fără a le exclude, ci doar stabilind că una este funcție principală, iar alta este funcție secundară (art. 6 pct. 30. tractor agricol sau forestier - orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară).

- fără a ține seama de definiția cuprinsă în dispozițiile art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 (adică un criteriu care ignoră realitatea normativă existentă);

- în condițiile în care conducerea tractorului agricol sau forestier se realizează constant pe drumurile publice (conducerea constantă pe drumurile publice - criteriu relativ, subiectiv, imprevizibil ce ține de aprecierea judecătorului, de la caz la caz, și care presupune "stabilirea pe o anumită durată de timp" a modului de utilizare a tractorului agricol sau forestier, iar nu fapte singulare).

În raport cu limitele investiției, nu se pot face considerații cu privire la alte aspecte legate de încadrarea juridică a faptelor; de asemenea, nu se impun alte considerații cu privire la aspecte necontestate în cauza penală (conducerea tractorului pe drumurile publice, inexistența unei înmatriculări/înregistrări legale a respectivului tractor, inexistența unui permis de conducere etc.).

În sfârșit, aceleași limite ale investiției nu permit și, de altfel, nici nu fac necesare alte considerații cu privire la obligativitatea înmatriculării/înregistrării tractorului agricol ori forestier, obligativitatea permisului de conducere a unui tractor agricol sau forestier etc., în raport cu dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 în forma existentă după data de 29.08.2014.

Întrucât scopul procedurii prevăzute de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală nu este cel de soluționare pe fond a cauzei penale, este în competența instanței de apel să stabilească chestiunile care țin de fondul cauzei (dacă respectivul vehicul cu motor era tractor agricol sau forestier, dacă trebuia înmatriculat/înregistrat, dacă pentru conducerea sa era obligatoriu un permis de conducere, dacă vehiculul a fost utilizat în virtutea principalei funcții (constând în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră) ori dimpotrivă, în virtutea funcției secundare (utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor).

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 475 și 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara, Secția penală, prin Încheierea din data de 27 ianuarie 2017, în Dosarul nr. 9.349/325/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: "în ce măsură tractorul agricol sau forestier condus pe drumurile publice devine asimilat autovehiculului, iar conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînregistrat, potrivit legii, sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere întrunește condițiile de tipicitate a infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal" și stabilește:

În interpretarea noțiunii de "autovehicul", prevăzută de art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal, raportat la art. 6 pct. 6 și pct. 30 din O.U.G. nr. 195/2002, modificată și completată prin OG nr. 21/26.08.2014, conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînmatriculat/neînregistrat potrivit legii sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv de art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.